

Mødet den 31. Januar 1924.

Fraværende: J. Chr. Møller.

1. (J. Nr. 255—1923). Skrivelse fra Justitsministeriet angaaende **Udryddelse af Rotter i Fartøjer i Aarhus Havn.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 417—1923). Skrivelse fra Justitsministeriet angaaende en **Ændring til Sundhedsvedtægtens § 23 og Politivedtægtens § 84.**

Ministeriet tiltræder, at Ordene »brolagte eller asfalterede« ændres til: »brolagte, asfalterede eller tjærebehandlede«.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 144—1923). Bekendtgørelse angaaende **Afholdelse af Regnskabsmøde vedrørende Godsbanegaardsanlægget.**

Det overdroges Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at repræsentere Byraadet.

4. (J. Nr. 23²⁶—1923). **Brolægningsvæsenets Aarsberetning for 1922—23.**

Toges til Efterretning.

5. **Haandværkerforeningen fremsender Regnskaber for 1922 for følgende Legater:**

- a. (J. Nr. 616—1923). **Admiral Krieger og Frues Legat.**

b. (J. Nr. 617—1923). Slagtermester Henriksen og Hustrus Legat.

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 613—1923). **Regnskab for Kaptajn O. Nyrops Legat for 1923.**

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 514--1923). Indstilling fra Havneudvalget angaaende **Ændring af Lønningsreglerne for Aarhus Havns Lodser.**

Følgende Indstilling forelaa:

De to sidste Stykker i Havnens Forvaltningsreglements I § 3 søges ændret til:

»Lodsvæsenet omfatter kommunalt ansatte Havnelodser, hvis Antal fastsættes af Havneudvalget under Hensyn til, hvad Lodsningen efter dets Skøn kræver. De for Havnelodsning indkomne Lods- og Litzenpenge, med Fradrag af det fastsatte Oppebørselsgebyr til Toldvæsenet, deles, efter Fradrag af Løn til Fyrpasseren og af Procenter til Pensionskassen og Jollekassen, mellem samtlige Lodser, der lønnes med Parter — den, der har størst Anciennitet ved Lodseriet, med 11 og de øvrige med mindst 8, stigende hvert 3. Aar med 1 indtil 10 — ved lige Deling i saa mange Dele, som der tilsammen er Parter. Saafremt den for hver Lods saaledes fremkomne Løn, divideret med hans Antal Parter, er mindre end $\frac{1}{8}$ af Slutlønnen i det kommunale Lønregulativs 6. Lønklasse, forøges Størrelsen af hans Parter hertil ved Tilskud af Havnekassen; eller saafremt den for hver Lods saaledes fremkomne Løn, divideret med hans Antal Parter, er større end $\frac{1}{10}$ af Slutlønnen i nævnte Lønregulativs 3. Lønklasse, formindskes Størrelsen af hans Parter ved Afdrag til Havnekassen af 90 %, af hvad den er større.

Saaframt der skulde blive oprettet Overenskomst mellem Havneudvalget og Lodsdirektøren angaaende Autorisation af 1 eller flere af Havnelodserne til at udføre søgaaende Lodsning, sammenlægges de for Havnelodsning og de for Sølodsning indkomne Lodspenge og Litzenpenge; men de for Lodserne bestemte Lønningsregler forbliver de samme.

Forsaavidt Kommunens Tjenestemænd eller Pensionister erholder et ikke pensionsgivende Dyrtidstillæg, tilkommer der Havnens Tjenestemænd saavel som Lodserne det samme.«

F o r m a n d e n forelagde Indstillingen. Der havde været en lille Strid imellem Ministeriet og Havneudvalget, om det skulde hedde Havnens Lodseri eller noget andet. Nu foreslog Udvalget, at det kom til at hedde »Aarhus Havnelodseri«. Muligvis vilde Staten oprette sit eget Lodseri ved Aarhus med søgaaende Lodser, og det maatte derfor fastslaas, at det ene er Havnens, det andet Statens Lodseri. Taleren vilde derfor henstille at tiltræde Udvalgets Skrivelse angaaende denne Sag.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 12²⁸—1923). Indstilling fra Aldersrenteutvalget angaaende **Bevilling af Brændselshjælp til Aldersrentenydere.**

F o r m a n d e n meddelte, at Sagen vilde udgaa til Behandling for lukkede Døre.

9. (J. Nr. 589—1923). Meddelelse fra Fattigudvalget angaaende **Ordningen af Tilsynet med Plejebørn.**

S. P e t e r s e n berettede, at Fattigudvalget havde haft et Møde med Pleje- og Børnehjemsforeningen, hvor Taleren forelagde de Synspunkter, der var kommen frem i Byraadets Møde. Der var imidlertid intet at opnaa, idet Foreningen straks erklærede, at hvis Byraadet ikke kunde gaa med

til den tidligere Indstilling, ønskede Foreningen ikke at have noget med Sagen at gøre, men vilde afgive Tilsynet fra 1. Februar d. A. Byraadet maatte derfor nu tage Bestemmelse om, hvorledes Sagen skal ordnes.

A n d r. C h r i s t e n s e n bemærkede, at hvis Foreningens Erklæring var et Ultimatum, var der jo ikke noget at gøre derved; vilde Foreningen ikke indordne sig under de Bestemmelser, som Byraadet vedtog, blev man jo nødt til at ordne Forholdet udenom Foreningen. Taleren var ikke overbevist om, at det var nødvendigt at ansætte 2 Sygeplejersker til en Løn af 2400 Kr.; det burde i hvert Fald vente, indtil man havde indhøstet Erfaringer for, hvor meget Tilsynet vilde vokse. Det maatte nok kunde gøres med at ansætte 2—4 Damer af samme Slags som de hidtilværende og med en lignende Løn. Loven forudsatte, at det skulde være et borgerligt Ombud, og der skulde vist Tilladelse fra Justitsministeriet til at yde Løn til Tilsynet, men det blev maaske ikke let at praktisere som borgerligt Ombud i en stor By.

H. P. C h r i s t e n s e n fandt det kedeligt, at Plejeforeningen stillede sig saa afvisende; men naar den gjorde det, maatte man træffe en anden Ordning og lade det gaa ind under Sundhedskommissionen, dog saaledes, at det Udvalg, som hidtil havde arbejdet med Sagen, blev repræsenteret i Tilsynet. Samtidig vilde Taleren henstille at gaa bort fra Ansættelse af Sygeplejersker og i Stedet for ansætte nogle Damer af samme Kategori som de hidtilværende. Taleren vilde foreslaa, at Sagen gaar tilbage til Udvalget til videre Fremme, og at Udvalget saa forelægger Byraadet Forslag til Vedtægter for en Ordning i H. t. Loven.

M. B r a m m e r havde ikke forstaaet Forhandlingen paa sidste Møde saaledes, at Plejehjemsforeningen absolut skulde gaa med til Byraadets Standpunkt, men at der skulde forhandles om, hvorvidt Tilsynet kunde udføres af færre end foreslaaet. Plejehjemsforeningen havde hidtil udført Arbejdet tilfredsstillende og var den mest sagkyndige, og hvis Foreningen mente, at det foreslaaede var absolut Minimum, burde Byraadet gaa med til Forslaget. Forøvrigt burde man klarere have præciseret, at de to Damer netop skulde være Sygeplejersker med speciel Uddannelse i Barnepleje.

M a r i u s G e e r t s e n oplyste, at det blev udtalt af Amtslægen, at det egentlig ikke behøvede at være Sygeplejersker, men Damer med Uddannelse i Barnepleje. Udvalget tilbød at antage 1 saadan til 2400 Kr., eventuelt 2 Damer til 1200 Kr., men heller ikke det vilde Foreningen gaa med til. Det var ikke Byraadet, som havde stillet noget Ultimatum, men derimod Foreningen.

K. M o u s t e n gjorde opmærksom paa, at Fødselsstatistiken viste, at der fødtes saa mange uægte Børn i Byen, at der blev ca. 3000, hvis man regnede til det 14. Aar, og Plejehjemsforeningen var derfor overbevist om, at Arbejdet ikke kunde udføres af een Dame. Taleren troede ikke, at Kommunen vilde tjene noget ved at afvise Forslaget, hvis man da ikke gjorde Tilsynet til et borgerligt Ombud.

M. B r a m m e r vilde meget fraraade at gøre dette Arbejde til et borgerligt Ombud; det kunde man næppe forlange af nogen. Tidligere havde Foreningen haft nogle Læger til Støtte, men det kunde ikke mere lade sig gøre, og derfor maatte det være paakrævet at have uddannede Sygeplejersker til at instruere de øvrige Tilsynsdamer.

A n d r. C h r i s t e n s e n saa helst, at Plejehjemsforeningen fortsatte med Tilsynet, men det kunde jo ikke nytte, hvis den stillede et bestemt Ultimatum til Byraadet. Et Tilsyn maatte dog kunne foretages af andre end Sygeplejersker, ellers var man kommet saa langt ud, at alle Mødre maatte pakke sammen og overlade deres Sinaabørn til Sygeplejersker. Taleren kunde slutte sig til Forslaget om, at Sagen gaar tilbage til Udvalget for at faa truffet en Ordning.

L e o n h a r d H a n s e n beklagede, at Byraadet i sidste Møde tog en saadan Stilling, idet det foreliggende Forslag vist var det billigste, der kunde faas, hvis det skulde være virkelig betryggende. Nu var Stillingen saaledes, at der fra i Mergen ikke fandtes noget Tilsyn, og det blev derfor nødvendigt snarest mulig at faa en Ordning. Taleren vilde dog meget advare imod at gøre det til et borgerligt Ombud, for saa blev Tilsynet ikke af den Art, som Loven forudsatte, og det kunde man næppe forsvare. Hvis Sagen skulde henlægges under Sundhedskommissionen, vilde Taleren dog henstille, at Fattigudvalget faar 1 Medlem i Tilsynet, saa at Byraadet derigennem kunde være noget medbestemmende ved Ansættelser og Fremgangsmaaden m. H. t. Tilsynet.

H. P. C h r i s t e n s e n var af den Formening, at Kvinder, som selv havde født og opdraget Børn, var lige saa kvalificerede til at udøve dette Tilsyn som uddannede Sygeplejersker; for selv om de maaske ikke havde saa megen teoretisk Viden, havde de den praktiske Erfaring.

S. P e t e r s e n troede ikke, det kunde nytte at forhandle videre med Plejehjemsforeningen, og Byraadet kunde derfor lige saa godt tage en bestemt Beslutning om, hvordan Tilsynet skulde

ordnes. At gøre det til et borgerligt Ombud vilde næppe nogen i Byraadet holde paa.

Formanden pegede paa, at Sagen blev henvist til Fattigudvalget, fordi Byraadet burde have Indseende med den økonomiske Side af Sagen, idet Byraadet jo havde Ansvar for, hvordan Skatteydernes Penge blev forvaltet. Taleren henstillede at lade Sagen gaa tilbage til Udvalget, saa at dette ved en Forhandling med Sundhedskommissionen kunde faa Sagen sat i System, hvad den ikke havde været hidtil.

Andr. Christensen antog, at Udvalget ogsaa nok maatte forhandle med Plejehjemsforeningen om Ordningen.

Formanden: Ja, hvis Udvalget ønsker det! Sagen gik tilbage til Udvalget.

10. (J. Nr. 627—1923). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om, at **Automatgasmaalere sættes ud af Virksomhed fra 1. April d. A.**

H. P. Christensen forelagde Indstillingen. Som bekendt vilde der om kort Tid komme nye 25 Ører, som var større end de nuværende, og det vilde medføre, at samtlige ca. 5000 Automatmaalere skulde laves om for at kunne passe til de ny Mønter. En saadan Omforandring vilde koste 78000 Kr., og hvis disse Mønter saa senere gik af Brug, maatte Maalerne laves om en Gang til. Man kunde ogsaa gaa den Vej at lave Mærker, der kunde sælges fra Gasværket, men det vilde ogsaa volde Vanskeligheder og eventuelt give Anledning til Misbrug. Udvalget foreslog derfor, at man fra 1. April sætter samtlige Automatgasmaalere ud af Virksomhed. Der var selvfølgelig en Del Mennesker, som helst vilde bruge Automatmaaler, idet de saa lettere kunde betale Regningen; men hvis det var meget om at gøre, kunde man

maaske forandre nogle faa Hundrede Maalere. I de senere Aar havde man jo maattet opkræve et stort Beløb udover Pengene i Automaten, og disse Penge var gaaet godt nok ind, saa forhaabentlig vilde det ogsaa gaa uden Automatgasmaalere.

Formanden mente ogsaa, man burde spare den store Udgift, og vilde anbefale Familierne at stille en Sparebøsse op i Køkkenet og ved Lejlighed lægge en Skærv deri.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 594—1923). **Andragende fra »Kirkens Korshær« om Bevilling til Oprettelse og Drift af et Natteherberg.**

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet. Kunde ikke bevilges.

12. (J. Nr. 560—1923). **Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Benævnelse af nogle Gader i Skovvangskvarteret.**

Udvalget foreslaar, at de paa medfølgende Kort betegnede Gader benævnes saaledes:

Gaden A-B-C-D E: Hans Egedes Vej.

— B-G: Lauge Kochs Vej.

— D-I-K-L: Knud Rasmussens Vej.

— F-G-H-I: Mylius Erichsens Vej.

— C-H: Gertrud Rasks Vej.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 513—1923). **Brolægningsudvalget fremsender detaillerede Planer til Udvidelse og Regulering af Viborgvejen.**

Formanden meddelte, at Forhandlingen i Dag vilde indskrænke sig til en Drøftelse af selve Planerne, medens Forslaget m. H. t. Udgiften vilde blive behandlet af Budgetudvalget for at se, hvorledes Pengene kunde skaffes til Veje.

Vald. Pedersen forelagde paa Udvalgets Vegne Planerne, som egentlig var udarbejdet af

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse for ca. 1½ Aar siden. Da største Delen af Byraadets Medlemmer ikke kendte Planerne, havde Udvalget anmodet Stadsingeniøren om at komme til Stede og nærmere gennemgaa dem og besvare eventuelle Forespørgsler. Udvalget var ellers enig med Borgmesteren i at henvise Sagen til Budgetudvalget.

Stadsingeniør J ø r g e n s e n gennemgik de foreliggende Planer. Det havde i de senere Aar vist sig, at chaussérede Veje ikke kunde holde til den stærkt forøgede Automobiltrafik, hvorfor det blev nødvendigt efterhaanden at omlægge dem. Kommunen ofrede for Tiden til Vedligeholdelse af Landevejene godt 50000 Kr. aarlig, men denne Sum var selvfølgelig ikke tilstrækkelig til en Omlægning af Vejene, idet der samtidig skulde ske en Udvidelse og eventuelt ogsaa en Regulering. Det var en Gang for alle vedtaget, at Hovedvejene ind til Byen skulde udvides til 25 m Bredde, og det medførte, at der maatte forhandles med Lodsejerne ved Vejene. Hvad Viborg Landevej angik, var det saa heldigt, at Kommunen var eneste Lodsejer med Undtagelse af Ceres. Foruden Udvidelsen var det paakrævet at faa Stigningsforholdet forandret. Stigningen paa Viborgvejen var nu 1 : 16,8, hvilket var utilladelig meget paa en Hovedvej, og det maatte forandres dels ved at hæve Vejen forneden, dels ved at skære af længere oppe. Efter Planerne vilde Vejen blive hævet 1,2 m ved Hjørnet af Silkeborgvej, hvorfor der samtidig skulde omlægges et Stykke af Vesterbrogade, men det var ogsaa en af de daarligst brolagte Gader og samtidig en af de mest befærdede. Afgravningens største Dybde blev 4 m. Der vilde blive en Jordmasse paa ca. 30000 m³ at grave af, og deraf kunde man an-

vende 10000 m³ til Opfyldningen, hvorefter der altsaa skulde skaffes Plads til ca. 20000 m³. Det kunde ske enten ved at lede en Bane ud i Mølleengen udenfor Vandværket og føre Jorden derud eller ogsaa fylde den store Lavning ved Rostrupsvej. I sidste Tilfælde maatte man opsigte en Del Haver og give nogen Erstatning; men det var egentlig kun et Pengespørgsmaal, hvilken Udvej man vilde vælge, og det burde derfor ikke afgøres, før man saa de indkomne Tilbud paa Arbejdet. Samtidig med Vejens Regulering skulde Kloakforholdene ordnes, og der var det heldigt, at der var et stort Fald, idet man saa kunde nøjes med en Kloak paa 0,9 m. Vejen vilde i sin ny Skikkelse blive 25 m bred, hvoraf Kørebanen 10 m, Cyklesti paa begge Sider à 1,5 m og 2 Fortove à 6 m med Trærækker; Fortovene blev foreløbig grusede med 2 Rækker Fliser. Det blev nødvendigt at brække hele Vejen op, da det gamle Underlag ikke kunde bruges, men naturligvis kunde Stenene anvendes til Skærver. Den ny Stigning vilde blive 1 : 24, og det var saa meget, at man næppe kunde undgaa at brolægge Vejen; hvorvidt det skulde være stor Brolægning eller Chaussébrolægning vilde nærmest blive et Prisspørgsmaal, og man havde tænkt at udbyde Arbejdet med begge Slags Brolægning. Arbejdets Udførelse vilde medføre en Del Ulemper, da det sikkert blev nødvendigt at afspærre Vejen, ellers tog det alt for lang Tid. Man regnede med at faa Vejen færdig til December, men Vejret kunde selvfølgelig blive saaledes, at det trak længere ud. Taleren antog, at Amtsvejvæsenet vilde tillade en Afspærring af Vejen fra Hasle, saa Trafiken derfra kunde ledes til Silkeborgvej, men der boede jo enkelte ved Tværgaderne til Viborgvej, og dem kunde man ikke helt spærre af for. Det var derfor

ønskeligt at faa anlagt det manglende Stykke af Herningvej, hvilket ogsaa vilde være af Betydning derved, at man saa kunde spare det nederste Stykke af Viborgvej, indtil det havde sat sig tilstrækkeligt. Endeligt blev det nødvendigt at samarbejde med Belysningsvæsenet m. H. t. Behandlingen af det store Kabel, der fra Transformatorstationen førte ind til Byen.

A n d r. C h r i s t e n s e n spurgte, hvor meget Afgravningen og Opfyldningen vilde koste.

S t a d s i n g e n i ø r e n : 2—3 Kr. pr. m³ eller ca. 70000 Kr.

K j e l d S ø r e n s e n ønskede at vide, hvor meget Vejen vilde tage fra Botanisk Have.

S t a d s i n g e n i ø r e n svarede, at det højst blev 4 m i Bredden, men Beplantningen langs Haven maatte jo fjernes.

F o r m a n d e n antog, at Forskønnelsesudvalget og Stadsgartneren kunde lave noget langt smukkere end den skidne Grøft, der nu fandtes langs Haven.

M. B r a m m e r henstillede at anlægge en Nødtørftsanstalt i Nærheden af Botanisk Have, idet saa Anstalten paa Vesterbros Torv kunde nedlægges.

H. P. S a l l i n g spurgte, hvorledes man havde tænkt sig Færdselen ordnet forbi Ceres, saa længe Opfyldningen stod paa.

S t a d s i n g e n i ø r e n antog, at man muligvis kunde holde Trafiken gaaende paa den ene Side af Vejen, men hvis det var umuligt, maatte man spærre Silkeborgvej fra Aabyhøj og lægge Færdselen over Frichs Bro.

A n d r. C h r i s t e n s e n mente, at hvis man skulde regne med en Betaling af ca. 3 Kr. pr. m³ for Afgravningen, kom man let op paa 100000 Kr., saa hvis det ikke var en tvingende Nødvendighed at forandre Stigningen, burde man maaske spare

dette Beløb. Der fandtes lige saa stejle Veje mange andre Steder, og det vigtigste var at faa Vejen gjort bredere og ordentlig brolagt.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Byraadet tidligere havde vedtaget en saadan Afgravning af Vejen, og en Del af de tilstødende Arealer var netop afgravet med denne Sænkning for Øje.

Vald. Pedersen bemærkede, at naar Stadsingeniøren havde anslaaet Udgiften til 2—3 Kr. pr. m², kunde man ikke uden videre sige, at det blev 3 Kr. eller mere, det kunde lige saa godt blive 2,10 Kr. Ved Afgravningen kunde der tillige spares en Del paa Udgiften til Kloakanlægget.

Andr. Christensen mente, at denne Vedtagelse om Afgravningen af Vejen maatte ligge forud for Talerens Byraadstid, men selv om det ikke var Tilfældet, havde man jo Lov til at forbedre sig og komme til en bedre Erkendelse. Hvis de 100000 Kr. kunde spares, vilde Taleren gerne være med dertil.

Formanden pegede paa, at denne Udgift ikke gik til Vejen alene, idet man samtidig fik et stort Areal gjort nyttebringende, som Kommunen kunde sælge som Byggegrunde.

A. Sneum takkede Stadsingeniøren for de givne Oplysninger og anbefalede Byraadet at tiltræde Forslaget. Forhaabentlig kunde det paabegyndes inden alt for længe og derved afhjælpe en Del af Arbejdsløsheden.

Planen godkendtes.

14. (J. Nr. 596—1923). **Andragende om Tilladelse til at benytte en ekstra Vogn paa Automobilruten Viby—Aarhus.**

Fra Brolægningsudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Udvalget kan anbefale, at der gives Andrageren Tilladelse til paa enkelte Ture at benytte en Hjælpevogn paa Ruten Viby—Aarhus paa samme Betingelser som de i Byraadets Skrivelse af 23/2. 1920 til Interessentskabet Viby—Aarhus Omnibusselskab stillede, og mod at der svares en Holdepladsafgift af 20 Kr. pr. Maaned pr. Hjælpevogn, saaledes at den samlede Holdepladsafgift vilde blive 60 Kr. pr. Maaned.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 543—1923). **Andragende om Tilladelse til Sammenlægning af 2 Lejligheder i Peder Skramsgade Nr. 47.**

Udvalget for Bygninger og Inventar kan ikke for Tiden anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

16. (J. Nr. 509—1923). **Andragende om Tilladelse til at inddrage en Del af en Lejlighed i Mejl-gade Nr. 55 til Kontorbrug.**

Fra Udvalget for Bygninger og Inventar forelaa følgende Indstilling:

»Udvalget kan anbefale Andragendet, dog saaledes, at kun det som »Dagligstue« paa vedlagte Tegning betegnede Rum maa benyttes til »Kontor«, medens det som »Spisestue« betegnede Rum fremdeles skal høre til Stuelejligheden«.

Indstillingen vedtoges.

17. (J. Nr. 27³²—1923). **Andragende fra Murermester H. Hansen om, at Kommunens Garanti for Statsbyggelaan i Ejendommen Hjørnet af Bissensgade og Lundbyesgade maa overføres til en Køber af Ejendommen.**

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse har intet herimod at erindre.

Bevilgedes.
